

Административни производства по издаване, влизане в сила и оспорване на административни актове съгласно измененията в ЗМДВИП (Обн., ДВ, бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г., изм. и доп., бр. 34 от 9.04.2020 г., в сила от 9.04.2020 г.)

Бележки по измененията в чл. 3 и чл. 4 ЗМДВИП

Една от основните цели на предприетите промени в ЗМДВИП по-малко от месец след влизането му в сила, е адаптирането на дейността на държавните и общински органи в условията на обявеното извънредно положение. В мотивите на внесенния законопроект за изменение и допълнение на ЗМДВИП изрично се сочи, че в условията на извънредно положение държавните и общински органи, както и организациите, предоставящи обществени услуги, *са длъжни да изпълняват правомощията си по действащите закони*, при спазване на мерките и ограниченията, наложени с цел предотвратяване на разпространението на заразата.

Целите на законодателя са разбираеми, тъй като административното обслужване и дейността на органите на държавно управление са в основата на стопанския живот. В този смисъл промените в ЗМДВИП могат да се разглеждат и като мерки за съхраняване на икономическите активности. От друга страна, увеличаването на регистрираните случаи на заболели от коронавирус COVID 19 и на броя на поставените под карантина граждани на страната, не може да не повдигне въпроса за ефективността на законодателните мерки за защита на техните права и охрана на законните им интереси.

Намерен ли е балансът между защитата на правата на гражданите и осигуряването на адекватни условията за упражняване на икономическа активност, включително чрез административно обслужване на частноправните субекти?

Обективна оценка на приетите законодателни решения ще може да бъде направена едва след отмяната на извънредното положение и преодоляването на последиците от него във всички сфери на обществения живот.

Затова понастоящем са актуални въпросите за правната рамка, в която се осъществяват дейностите по държавно управление и административното обслужване на гражданите и организациите, както и правилата за осъществяване на административното правосъдие, като конституционна основа за защита на основните права и свободи на гражданите.

I. Относно промените в чл. 3.

Чрез измененията на чл. 3, т. 1 и 2, и с отмяната на т. 3 ЗМДВИП **беше променен подхода на законодателя към спирането на сроковете** както в съдебните, така и в административните производства, като смекчаваща мярка за компенсиране на ограниченията, които търпят гражданите във връзка с обявеното извънредно положение.

1. Относно спирането на процесуалните срокове по чл. 3, т. 1 ЗМДВИП.

Според новата редакция на чл. 3, т. 1 от Закона спират да текат процесуалните срокове по съдебни, арбитражни и изпълнителни производства, с изключение на сроковете по производствата и делата съгласно приложението.

В раздел III на приложението са посочени производствата по административни съдебни дела, по които процесуалните срокове не спират да текат.

Те могат да бъдат разделени на няколко групи:

Първа група:

Не спират да текат процесуалните срокове по съдебните производства, образувани във връзка с оспорване на **всички** административни актове, които са издадени по изброените закони:

- Закона за обществените поръчки;
- Закона за концесиите;
- Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове;
- Изборния кодекс.

Това означава, че продължават без спиране сроковете за изпълнение на съдопроизводствените действия от страните. Тоест, след влизане в сила на промените в ЗМДВИП страните по висящите административни съдебни производства, образувани преди 13 март 2020 г., за които сроковете са спрели да текат, ще бъдат длъжни да изпълнят указанията, дадени от съда или другите съдопроизводствени действия, за които са указани срокове за изпълнението им в АПК или в специалния закон (ако има специални процесуални правила, предвидени в него).

Втора група:

В тази група се включват съдебните административни дела, образувани по оспорване на административни актове, издадени на точно посочени основания от някои административни закони:

- съдебните дела по оспорване на ревизионни актове (чл. 157 ДОПК), както и делата, образувани по искане на компетентните органи за разкриване на данъчна и осигурителна информация от съда (чл. 75 ДОПК);
- съдебните дела, образувани по жалба на задържаното лице срещу законността на задържането по чл. 72 ЗМВР;
- съдебните дела, образувани по жалби на лишените от свобода срещу заповед за дисциплинарно наказание изолиране в наказателна килия по чл. 111 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража;
- съдебните дела, образувани по оспорване на актове за принудително отчуждаване за държавни или общински нужди (делата по глава трета от Закона за държавната собственост и глава трета от Закона за общинската собственост);
- съдебните дела, образувани по жалби срещу разрешения за строеж и срещу актове за одобряване на подробни устройствени планове и техни изменения.

Трета група:

Административни съдебни производства според предмета на делото, **независимо от това на основание на кой закон е постановен актът:**

На това основание не спират процесуалните срокове:

- по делата по оспорване на актове за установяване на публични вземания;
- по делата по обжалване или протестиране на административни актове, издадени при или по повод извънредното положение (актове по ЗМДВИП, Закона за здравето, Закона за защита при бедствия/ЗЗБ/);

- по делата, образувани по искания на заинтересовани лица за прекратяване на действия, извършвани от административен орган или длъжностно лице (чл. 252 АПК);
- по съдебните дела, образувани по жалби срещу разпореждането на административния орган за допускане на предварително изпълнение на административен акт (чл. 60, ал. 5 АПК), както и делата с предмет искане на заинтересована страна за спиране на допуснатото по закон или въз основа на влязло в сила разпореждане на органа, предварително изпълнение.
- обезпечителните производства;
- делата за обезпечаване на доказателства;
- делата, образувани по повод частни жалби срещу определения и разпореждания на съда, с които се преграждат по-нататъшното развитие на производството или обжалването им изрично е посочено в закон (делата по глава тринадесета от Административнопроцесуалния кодекс).

На основание § 13, ал. 1 от заключителните разпоредби на ЗИД на ЗМДВИП, спрелите, считано от 13 март, процесуални срокове по **всящите** съдебни административни дела, които попадат в някоя от групите, посочени по-горе, продължават да текат след изтичането на 7 дни от обнародването му в "Държавен вестник" (17 април 2020 г.). Например – срокът по чл. 158, ал. 1 АПК за отстраняване на нередовности в подадената жалба, срокът по чл. 163, ал. 2 АПК за подаване на отговор срещу постъпилата жалба или протест, сроковете, указани от съда за събиране на други доказателства по чл. 163, ал. 3 АПК, сроковете за обжалване на решенията и определенията и др. Страните и адвокатите им по тези дела трябва да следят за изтичането на процесуалните срокове по посочените дела с оглед предотвратяване на неблагоприятните последици за страните по делото, които биха настъпили при неизпълнението на указанията на съда или от неупражняването в срок на процесуалните им права.

Частноправните субекти, страни по административни съдебни дела, могат да поискат от съда продължаване или възстановяване на съответния процесуален срок, ако неизпълнението на процесуалното действие се дължи на особени непредвидени обстоятелства, които не са могли да преодолеят. Предвид засиленото служебно начало и задълженията на съда по АПК да извърши служебна проверка за законосъобразност на обжалвания административен акт на всички основания по чл. 146 АПК, пропускането на указан в АПК или от съда процесуален срок по административни съдебни дела не отменя задължението на съда да събере служебно доказателствата за правнорелевантните факти.

Специално внимание изискват случаите на пропускане на срока за отстраняване на нередовности в подадената жалба, тъй като неизпълнението на това задължение на страната води до прекратяване на делото (чл. 158, ал. 3 АПК).

Ако страната е възпрепятствана да изпълни указанията на съда за отстраняване на нередовностите в жалбата, разпореждането за връщане на жалбата или определението за прекратяване на производството подлежи на обжалване в сроковете по АПК.

При постановено определение за прекратяване на първоинстанционното производство, страната има право да поиска възстановяване на срока за обжалване по реда на чл. 161 АПК поради особени непредвидени обстоятелства, които в условията на обявеното извънредно положение, могат да произтичат от наложени ограничения или извънредни мерки, които са довели до пропускането му. На

същото основание може да бъде поискано възстановяване на срока за обжалване при прекратяване на касационното производство поради просрочие на касационната жалба.

В административните съдебни производства, чието разглеждане продължава по време на извънредното положение, и по които бъдат постановени съдебни актове, ако гражданите не са били надлежно представлявани, или не са имали възможност да участват в делото в следствие на наложените ограничения или противоепидемични мерки, те ще могат да защитят правата си и чрез отмяна на влезлите в сила решения, определения и разпоредения, с които се прегражда развитието на делото, на основание чл. 239, т. 5, предл. трето АПК.

2. Относно сроковете за обжалване на административни актове – промяната в чл. 3, т. 2 ЗМДВИП.

Съгласно чл. 3, т. 2 ЗМДВИП в първоначалната редакция на текста, за времето от 13 март 2020 г. до отмяната на извънредното положение, спират да текат **„давностните и други срокове, предвидени в нормативни актове, с изтичането на които се погасяват или прекратяват права или се пораждат задължения за частноправните субекти, с изключение на сроковете по Наказателния кодекс и Закона за административните нарушения и наказания“**.

На това основание спираха да текат сроковете за обжалване на индивидуални и общи административни актове *„с изтичането на които се погасяват или прекратяват права или се пораждат задължения за частноправните субекти“*, в т. ч. и преклузивните срокове за обжалване на административни актове.

Правилото на чл. 3, т. 2 ЗМДВИП се прилагаше както по отношение на срокове за обжалване на административните актове, които са започнали да текат преди 13 март 2020 г., така и по отношение на сроковете за обжалване на актовете, постановени след тази дата, ако са редовно съобщени на заинтересованите страни.

Спирането на сроковете за обжалване на административните актове, постановени по време на извънредното положение бе въведено с цел охрана на законните права и интереси на гражданите и организациите, тъй като същите търпят сериозни ограничения при упражняването на правата си поради наложените извънредни мерки за предотвратяване разпространението на коронавируса COVID 19.

Както е посочено и в мотивите на законопроекта за изменение и допълнение на ЗМДВИП, **по време на въведеното извънредно положение дейността на държавната и общинска администрация не се преустановява.**

Непосредствената правна последица от частичната отмяна на чл. 3, т. 2 ЗМДВИП относно *„и други срокове“*, с изтичането на които се погасяват или придобиват права от частноправните субекти е, че сроковете за обжалване на индивидуални административни актове продължават да текат и по време на въведеното извънредно положение, ако е извършено редовното им съобщаване по ред, установен в закон. По аргумент от § 13, ал. 1 от заключителните разпоредби¹, за адресатите на тези актове срокът за обжалване започва или продължава да тече след

¹ § 13, ал. 1 от заключителните разпоредби на ЗИД ЗМДВИП (обн. ДВ бр. 34 от 2020 г.) гласи: *„Сроковете по чл. 3, т. 1 и т. 2 относно "други срокове" в досегашната редакция и по отменената т. 3, спрени от обявяването на извънредното положение до влизането в сила на този закон, продължават да текат след изтичането на 7 дни от обнародването му в "Държавен вестник".*

изтичането на 7 дни от обнародването на ЗИД ЗМДВИП в „Държавен вестник“ (т. е. от 17 април 2020 г.).

ЗМДВИП не държи сметка за естеството на индивидуалния административен акт – дали същият е благоприятен за страната или не. И ако преди приемането на промените в ЗМДВИП спорът беше дали подлежат на изпълнение т. нар. „благоприятни актове“ (индивидуални административни актове, с които се поражда права по чл. 21, ал. 1 АПК; с които „се декларират или констатира вече възникнали права или задължения, когато волеизявлението е от значение за признаване, упражняване или погасяване на права или задължения“ по чл. 21, ал. 2 АПК или са волеизявления за издаване на „документ от значение за признаване, упражняване или погасяване на права или задължения“ по чл. 21, ал. 3 АПК), то **понастоящем същественият въпрос е какви са способите за защита на законните права и интереси на страните в административното производство по издаване на индивидуален административен акт, с който „се погасяват или прекратяват права или се поражда задължения за частноправните субекти“.** С изтичането на срока за обжалване на индивидуален административен акт страните губят правото да го оспорят по административен или по съдебен ред и адресатите му са длъжни да се съобразят с действието на акта (да понесат правните последици от влезлия в сила акт), дори и в случаите, в които актът е незаконосъобразен, тъй като с изтичане на срока за обжалване унищожавемите административни актове се стабилизират.

Този риск е най-очевиден най-вече в административните производства, в които законът допуска съобщаване на крайния административен акт чрез обявление в Държавен вестник или чрез съобщение на официалната страница на административния орган в интернет.

Обжалване на допуснатото по разпореждане на органа или по силата на закона предварително изпълнение на административните актове.

Заинтересованите страни могат, при спазване на срока, указан в закона, да обжалват административни актове, в които се съдържа разпореждане за предварителното им изпълнение, както и на административни актове с допуснато по силата на закон предварително изпълнение. След промяната на чл. 3, т. 1 и т. 2 ЗМДВИП срокът за обжалване на допуснатото предварително изпълнение (чл. 60, ал. 5 АПК) не спира да тече, а съдът е длъжен да образува съдебно производство и да се произнесе по жалба на засегнатото лице, когато същото е оспорило допуснатото от административния орган или по силата на закона предварително изпълнение.

3. Относно сроковете за изпълнение на указания на административните органи по образувани административни производства – за отмяната на чл. 3, т. 3 ЗМДВИП.

Съгласно чл. 3, т. 3 ЗМДВИП, в първоначалната редакция на разпоредбата, за времето от 13 март 2020 г. до отмяната на извънредното положение, спираха да текат сроковете за изпълнение на указания, дадени от административен орган на страни или участници в производства, с изключение на производствата по Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове;

Тази хипотеза се отнасяше за процедурните (инструктивните) срокове, в които участниците в административните производства са длъжни да изпълнят указания на административния орган. Спирането на тези процедурни срокове препятстваше постановяването на изрични или формирането на мълчаливи откази и запазваше

висящността на административното производство, независимо от това дали е образувано по инициатива на административния орган или по искане на заинтересовано лице.

За времето на обявеното извънредно положение сроковете за произнасяне на административния орган не спират да текат. В изпълнение на принципа за непрекъсваемост на административната дейност административните органи са длъжни да продължат да изпълняват правомощията си, възложени им със закон.

След отмяната на чл. 3, т. 3 ЗМДВИП се поставя въпросът за защита на правата и законните интереси на страните в производства по издаване на административни актове, ако те са затруднени да изпълнят указание на административния орган поради наложени ограничения, произтичащи от предприетите противоепидемични мерки (вкл. карантина или престой в болнично заведение).

Отпадането на мораториума върху сроковете за предприемане на активни действия от страните в административното производство „връща“ правилата за издаване на индивидуален административен акт, уредени в АПК.

Основни рискове за страните:

- невъзможност за отстраняване на недостатъци в направеното искане до административния орган – чл. 30, ал. 2 АПК. Неспазването на срока по чл. 30 ал. 1 и ал. 2 АПК може да доведе до прекратяване на производството на основание чл. 56, ал. 2 АПК.
- невъзможност за своевременно представяне на доказателства за факти и обстоятелства от значение за правата или задълженията или законните интереси на заинтересованите граждани или организации. Неизпълнението на това задължение на страната може да доведе до постановяването на административен акт при наличните по преписката доказателства, включително и на тези, осигурени служебно от административния орган.
- Невъзможност за упражняване на други права на страната – подаване на възражения или допълнителни искания до административния орган. Това обстоятелство може да доведе до постановяване както на незаконосъобразен, така и на нецелесъобразен административен акт.

При анализа на измененията в чл. 3 ЗМДВИП и § 13, ал. 1 от заключителните разпоредби на ЗИДЗМДВИП може да бъде направен извод, че след влизането в сила на промените в чл. 3, т. 2 (17 април 2020 г.), неизпълнението на процесуалните задължения на страните в административното производство не е основание за спирането му и административният орган е длъжен да постанови краен административен акт в сроковете, предвидени в АПК или в специалния закон, както и че административните органи вече няма да имат право да отложат издаването на краен акт по образувано пред тях административно производство във връзка с обявеното извънредно положение, тъй като сроковете за изпълнение на указанията, дадени на заинтересованите страни продължават да текат. Тоест, за времето на обявеното извънредно положение, административните органи ще могат да приключат административните производства по издаване на административен акт след изтичането на срока за изпълнение на указанията, дадени преди 13 март, който срок ще продължи да тече след отмяната на спирането му (17 април 2020 г.)

Затова е наложително измененията на чл. 3 да се тълкуват съвместно с разпоредбата на чл. 4, ал. 1, т. 1 ЗМДВИП, независимо от това, че текстът не е променен. Конкретно, актуалният правен въпрос е относно приложното поле

на чл. 4, ал. 1, т. 1 ЗМДВИП и правилото за удължаване на сроковете за упражняване на правата на частноправните субекти „поглъща“ ли отменените хипотези на чл. 3, т. 2 и т. 3 от закона? Сроковете по чл. 3, т. 2, които след 17 април продължават да текат, подлежат ли на удължаване на основание чл. 4, ал. 1, т. 1 от закона?

II. Относно промените в чл. 4 ЗМДВИП.

1. Приложното поле на чл. 4, ал. 1 с оглед измененията в чл. 3.

Преди изменението на ЗМДВИП нямаше съмнение, че удължаването на сроковете по чл. 4 не обхваща:

- процесуалните срокове по висящи административни съдебни производства (по чл. 3, т. 1);
- преклузивните срокове за обжалване на административните актове (включени в текста на отменената редакция на чл. 3, т. 2);
- инструктивните срокове, за изпълнение на указания на административния орган (включени в отменената разпоредба на чл. 3, т. 3).

§ 13, ал. 1 от заключителните разпоредби на ЗИД ЗМДВИП създаде предпоставки за противоречиво тълкуване на чл. 4, ал. 1, т. 1 от закона относно условията за удължаване на сроковете, определени в закон, извън тези по чл. 3, които изтичат по време на извънредното положение и са свързани с упражняване на права или изпълнение на задължения на частноправни субекти. Логичното тълкуване на измененията в ЗМДВИП налага извода, че **всички срокове за обжалване на административни актове, които продължават да текат след 17 април 2020 г. и изтичат по време на извънредното положение, ще бъдат удължени с един месец от отмяната на извънредното положение.** В противен случай гражданите, адресати на административни актове, които са възпрепятствани да упражнят правото си на жалба поради причина, която не са могли да отстранят - например, поставяне под карантина, постъпване в болнично заведение за лечение, ограничения в придвижването между населени места и др.п., ще понесат неблагоприятните последици от влизането в сила на административен акт, който не са успели да обжалват в срок.

Това тълкуване на чл. 4, ал. 1, т. 1 ЗМДВИП може да бъде подкрепено, независимо от различната формулировка на отменената част на чл. 3, т. 2 от закона, която визираще спирането на преклузивните срокове за обжалване на административните актове (*срокове, предвидени в нормативни актове, с изтичането на които се погасяват или прекратяват права или се пораждат задължения за частноправните субекти*), и редакцията на чл. 4, ал. 1, т. 1, която урежда удължаване на законовите срокове, които изтичат по време на извънредното положение и „са свързани с упражняване на права или изпълнение на задължения на частноправни субекти“. Упражняването на правото на жалба има суспензивен ефект и предотвратява влизането в сила на административен акт, който е неблагоприятен за адресата, както в случаите, в които води до прекратяване на права, така и в случаите, в които поражда задължения.

Следователно, във всички административни производства, в които участват освен заявителя и други заинтересовани страни, постановеният административен акт няма да влезе в сила, докато не изтече срокът за обжалване по отношение на всички страни.

Важно е да се има предвид, че след 17 април 2020 г. по време на извънредното положение продължават да текат сроковете за обжалване на административните актове, които са съобщени по законоустановения ред. Ако актът е постановен по време на извънредното положение, но не е съобщен по надлежния ред преди 13 март или по време на извънредното положение, или срокът за обжалване изтича след отмяната на извънредното положение, сроковете за обжалване няма да бъдат удължавани с един месец на основание чл. 4, ал. 1, т. 1 ЗМДВИП. Тоест ако издаденият по време на извънредното положение административен акт бъде съобщен на заинтересованите страни след отмяната на извънредното положение, същият ще подлежи на обжалване в законоустановените срокове, без възможност срокът за обжалването да бъде удължен.

Казаното по-горе относно обжалването на административните актове се отнася и за изпълнението на указанията, дадени от органа, водещ административното производство. С отмяната на чл. 3, т. 3 ЗМДВИП, спрените срокове за изпълнението на указанията продължават да текат и ако изтичат по време на извънредното положение те се удължават с един месец от отмяната на извънредното положение. Независимо от това, че в закона не е предвидено изрично основание за спиране на административното производство на основание въведеното извънредно положение, при неизпълнение в срок на дадените указания, административните органи са длъжни да зачетат удължаването на срока и на основание чл. 4, ал. 1, т. 1 ЗМДВИП да се въздържат от издаване на краен административен акт.

Произтичащите от прилагането на ЗМДВИП промени в дейността на администрацията както относно реда и условията за провеждане на административните производства, така и относно обжалване и влизане в сила на административните актове, не отменя възможността за предоставянето на административни услуги и за издаване на административни актове и привеждането им в изпълнение на основание чл. 90, ал. 2, т. 1 АПК².

2. Относно действието на чл. 4, ал. 2 (нова) ЗМДВИП и забраната за удължаване на сроковете по чл. 4, ал. 1 за някои производства.

С чл. 4, ал. 1 ЗМДВИП се удължават с един месец, считано от деня на отмяната на извънредното положение:

2.1. Сроковете, определени в закон, извън тези по чл. 3, които изтичат по време на извънредното положение и са свързани с упражняване на права или изпълнение на задължения на частноправни субекти.

На това основание се удължават сроковете за упражняването на права или за изпълнение на задължения на частноправни субекти, предвидени в разпоредби на публичното право и които са започнали да текат преди 13.03.2020 г. В тази хипотеза попадат срокове, указани в закон, в които частноправните субекти са длъжни да предприемат определени действия пред компетентния административен орган, от които зависи законосъобразното упражняване на правата им.

2.2. Действието на административните актове, което е ограничено със срок и изтича по време на извънредното положение.

---

² Повече виж в статията „Административната дейност по време на извънредното положение“, достъпна на <http://adbd-lawfirm.com>

На това основание, за времето на извънредното положение, се удължава действието на т. нар. „срочни“ административни актове, издадени по разрешителни, лицензионни, регистрационни и декларационни административноправни режими, чието действие се прекратява след изтичането на определен в закон срок. Нормата обхваща срочните административни актове, чието действие изтича по време на въведеното извънредно положение.

С промените в ЗМДВИП удължаването на сроковете по чл. 4 е запазено, но с **влизането в сила на новата ал. 2 на чл. 4 (17 април 2020 г.), се преустанови възможността за удължаване на сроковете по ал. 1, предвидени в „производства, свързани с възлагане на обществени поръчки, концесионните процедури, производства по Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, производства по глава трета от Закона за държавната собственост и по глава трета от Закона за общинската собственост, производства по Закона за подпомагане на земеделските производители, производства по Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, производства по Закона за горите, производства по Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз, производства по Закона за ветеринарномедицинската дейност, производства по Закона за устройство на територията и производства по Закона за защита на конкуренцията“** и подзаконовите нормативни актове по тяхното прилагане.

Приемането на чл. 4, ал. 2 ЗМДВИП налага някои пояснения.

На първо място, разпоредбата на чл. 4, ал. 1 ЗМДВИП урежда удължаване на срокове, предвидени в закон, които изтичат по време на въведеното извънредно положение. Правилото на чл. 4, ал. 1 ще намери приложение „занапред“ в смисъл, след отмяната на извънредното положение, тъй като създава правна възможност за частноправните субекти да упражнят свои права, обвързани със законови срокове, които са изтекли по време на извънредното положение. Тоест, правилото на чл. 4, ал. 1 ЗМДВИП не засяга сроковете, които са спрени на основание чл. 3 от същия закон. Затова чл. 4 не се прилага за процесуалните срокове по чл. 3, т. 1, както и за давностните срокове по чл. 3, т. 2. Този извод следва както от изричното изключване направено в чл. 4, ал. 1, т. 1, така и от целите на чл. 3 и чл. 4.

Сроковете по чл. 4, ал. 1, т. 1 са определени в дни, месеци или години, чиято начална дата е определена в закон и е свързана с настъпването на конкретно определени в правната норма предпоставки.

Същото се отнася и за т нар „срочни административни актове“ по чл. 4, ал. 1, т. 2 – актовете имат определен период (срок от време) на действие, който е определен в закон, началната дата на срока е настъпила преди въвеждането на извънредното положение и времето изтича в периода на извънредното положение.

Целта на чл. 4 ЗМДВИП е да създаде гаранции за частноправните субекти, че те няма да загубят възможността за упражняване на правото си, обвързано със законов срок, ако същият изтича по време на извънредното положение. Затова е предвиден и 1-месечен срок след края на извънредното положение за упражняването им.

С новата разпоредба на ал. 2 от чл. 4 ЗМДВИП се изключва удължаването на срокове в конкретно изброени „производства“. Законът не казва изрично дали се имат предвид висящи към 13 март 2020 г. производства, както и производства, открити по време на извънредното положение, но очевидно целта на законодателя е

да се препятства възможността частноправните субекти да се позоват на основание чл. 4, ал. 1 на удължаването на срокове уредени в определен кръг закони.

Ако приемем, че първоначалната разпоредба на чл. 4 ЗМДВИП наистина е била създадена за защита на правата и на законните интереси на частноправните субекти чрез създаване на правна възможност да упражнят правата си след отмяната на извънредното положение, то по отношение на административните актове, постановени в производствата по законите посочени в чл. 4, ал. 2 тази защита не е осигурена.

Изричното изключване на производствата по законите, посочени в чл. 4, ал. 2 ЗМДВИП означава, че административен акт, издаден на основание на някой от тях, чийто срок на действие е изтекъл по време на извънредното положение, няма да се счита с продължено действие до 1 месец след отмяната на извънредното положение.

Например, ако срокът на действие на решението за промяна на предназначението на земеделската земя по чл. 24 ЗОЗЗ е изтекъл на 24 март 2020 г., заинтересованото лице може да се възползва до 1 месец от отмяната на извънредното положение от действието на решението на КЗЗ и в този срок да поиска да му бъде издадено разрешение за строеж – чл. 24, ал. 5, т. 2 ЗОЗЗ.

Но, ако срокът на действие на издаденото разрешение за строеж е изтекъл на 24 март, след влизането в сила на измененията и допълненията на ЗМДВИП, възложителят няма да може да се възползва от удължаването на срока на действие на разрешението за строеж с един месец след отмяната на извънредното положение и в рамките на този един месец да открие строителната площадка, с което да започне да строи без презаверка на издаденото разрешение за строеж. Освен това, ако действието на разрешението за строеж е преустановено на 14 март, например, и извънредното положение продължи повече от три месеца, възложителят няма да може да го поднови, тъй като ще е изтекъл тримесечния срок по чл. 153, ал. 4 ЗУТ, който на основание чл. 4, ал. 2 също не подлежи на удължаване.

Защита на правата и законните интереси на частноправните субекти, участници в административните производства по законите, посочени в чл. 4, ал. 2 ЗМДВИП.

Индивидуалните административни актове, по отношение на които сроковете за обжалване са изтекли, подлежат на изпълнение. Сроковете за обжалване на административните актове са преклузивни и с изтичането им се погасява правото на жалба. Как се защитават гражданите и организациите (които също се представляват от физически лица), ако пропускането на срока за обжалване се дължи на причини, които не са могли да отстранят?

След изменението на чл. 3, т. 2 ЗМДВИП сроковете за обжалване на административните актове, издадени по законите, посочени в чл. 4, ал. 2 ЗМДВИП не спират да текат и с изтичането им административните актове влизат в сила, дори и те да имат пороци, които ги правят незаконосъобразни.

Тези срокове могат да бъдат възстановявани или удължавани по инициатива на административния орган. По аргумент от чл. 161, ал. 1, предл. второ АПК адресатите на тези актове могат да поискат с жалбата да бъде възстановен срокът за обжалване като изложат особените непредвидени обстоятелства довели до пропускането на срока (поставяне по карантина, постъпване в лечебно заведение, ограничения в придвижването между населени места и др. п.). На същото основание

може да бъде поискано възстановяване на срока за обжалване и ако пропускането се дължи на „поведение на администрацията, въвело жалбоподателя в заблуждение“ – например неправилно посочване на срока за обжалване в самия акт или в съобщението за издаването му.

Защитата на частноправните субекти е възможна и чрез възобновяване на производство по издаване на индивидуален административен акт – чл. 99 АПК.

На основание чл. 99, т. 1 АПК – при съществено нарушение на някое от изискванията за законосъобразността на издаден административен акт, възобновяването може да бъде инициентирано от прокурора или от омбудсмана (чл. 100 АПК), а в случаите на чл. 99, т. 6 АПК – когато „страната вследствие на нарушаването на административнопроизводствените правила е била лишена от възможността да участва в административното производство или не е била надлежно представлявана, както и когато тя не е могла да участва лично или чрез пълномощник по причина на препятствие, което не е могла да отстрани“ **искането за възобновяване може да изхожда и от засегнатото лице.**

Срокът за подаване на искането, съгласно чл. 102 АПК, е тримесечен –така, ако извънредното положение продължи до 13.05.2020 г. на общо основание същият срок ще бъде приложим.

Ако извънредното положение продължи по-дълго и сроковете по чл. 102 АПК през това време изтекат, на основание чл. 4, ал. 1, т. 1 ЗМДВИП тези срокове се удължават до изтичането на един месец от отмяната на извънредното положение, тъй като те са предвидени в закон и са приложими по отношение на административните актове, сроковете за обжалване на които са изтекли по време на извънредното положение.

адв. Валентина Бакалова и
Екип на Адвокатско дружество „Бакалова и Дамянов“
web: <http://adbd-lawfirm.com/>